

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2206

Vragen van het lid **Leijten** (SP) aan de Minister van Financiën over *het bericht «Deutsche bank verliest vertrouwen in Europese bankensector»* (ingezonden 6 juni 2017).

Antwoord van Minister **Dijsselbloem** (Financiën) (ontvangen 27 juni 2017).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het feit dat Deutsche Bank haar advies voor de Europese bankensector neerwaarts heeft bijgesteld naar «onderwogen»? Wat is daarop uw reactie?^{1 2}

Antwoord 1

Ik heb kennisgenomen van de artikelen over de neerwaartse bijstelling van het advies van Deutsche Bank over de Europese bankensector naar «onderwogen.» Deutsche Bank meent dat banken het meest gevoelig zijn voor afname in de groei van de Europese economie. Voor mijn reactie hierop verwijs ik naar de beantwoording op de volgende vragen.

Vraag 2, 4 en 5

Deelt u de verwachting dat de Europese groei in de loop van dit jaar zal afnemen en uitkomt op 1.8% in 2017? Kunt u uw antwoord onderbouwen met gegevens van De Nederlandsche Bank (DNB) en het Centraal Planbureau (CPB)?

Welk effect verwacht u van afnemende groei voor Europese banken en voor Nederlandse banken in het bijzonder? Welke gevolgen heeft dit voor de financiële risicoposities van de Nederlandse staat?

Bent u van mening dat banken hogere buffers zouden moeten aanhouden om beter te kunnen omgaan met economische ontwikkelingen binnen de EU?

¹ <https://fd.nl/economie-politiek/1204102/europese-bankensector-raakt-vertrouwen-deutsche-bank-kwijt>

² <https://www.reuters.com/article/us-deutschebank-research-idUSKBN18Q0ID>

Antwoord 2, 4 en 5

Voor het Eurogebied stelt het CPB dat de economische groei min of meer stabiel blijft tot 2018: tussen 1,5% en 2,0%.³ De ECB raamt de groei van het eurogebied voor 2017 op 1,9%, voor 2018 op 1,8%, en voor 2019 op 1,7%.⁴ De cijfers van het CPB en de ECB wijzen dus niet op een sterke afname van de groei van de Europese economie.

Europese en Nederlandse banken hebben als gevolg van strengere regelgeving hun kapitaal in de afgelopen jaren fors verhoogd. Daardoor zijn zij ook beter in staat om de gevolgen van een eventueel afnemende groei, mocht daar in de toekomst sprake van zijn, op te vangen.

Dit laat onverlet dat ik van mening ben dat er in de komende jaren verdere stappen dienen te worden gezet om het weerstandsvermogen van de Europese banken nog meer te verbeteren. Nederland zet zich op Europees niveau in voor een verdere aanscherping van het prudentieel raamwerk. Zo is Nederland specifiek voorstander van een leverage ratio van 4% voor Europese systeembanken, zoals dat ook in Nederland is afgesproken. Ook is het kabinet van mening dat staatsobligaties een meer prudentiële behandeling vereisen. Dit soort maatregelen kunnen de weerbaarheid van de Europese bankensector verder vergroten.

Vraag 3

Deelt u de mening dat de waarde van aandelen van Europese banken is overgewaardeerd? Kunt u uw antwoord onderbouwen?

Antwoord 3

Het is niet aan mij om te oordelen over de waardering van (individuele) aandelen.

Vraag 6

In hoeverre hangt de analyse van Deutsche Bank samen met het gevoerde monetaire beleid van de Europese Centrale Bank (ECB)? Verwacht u dat deze analyse gevolgen heeft voor het ECB-beleid, en zo ja, welke?

Antwoord 6

Deutsche Bank stelt impliciet dat de lage rente-inkomsten van banken mede veroorzaakt worden door het accommoderend monetair beleid van de ECB. Zoals ik in antwoorden op eerdere vragen van het lid Leijten schreef, spelen naast het opkoopbeleid meerdere structurele factoren een rol.⁵ Onder andere een vergrijzende bevolking, lagere investeringen, en daarmee gepaard gaande verhoogde besparingen, dragen gezamenlijk bij aan een lage rente. Het huidige monetair beleid van de ECB is gericht op het verhogen van de inflatie in het eurogebied. De ECB neemt het verdienvermogen van banken niet expliciet mee in haar besluitvorming. De ECB is onafhankelijk in haar besluitvorming omtrent monetair beleid.

Vraag 7

Deelt u de opvatting van ECB-president Mario Draghi dat de muntunie er beter voor staat dan voor de kredietcrisis?⁶ In welke opzichten wel/niet?

Antwoord 7

Ik deel de mening van de heer Draghi dat de muntunie er beter voor staat dan voor de kredietcrisis. In reactie op de kredietcrisis en daaropvolgende Europese schuldencrisis zijn, zowel op Europees als nationaal niveau, talrijke noodzakelijke maatregelen en hervormingen doorgevoerd om de stabiliteit, dynamiek en het verdienvermogen van de muntunie te vergroten. Ten eerste is op Europees niveau met het Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM) een permanent noodfonds opgericht voor eurolanden die toegang tot financiële markten verliezen. Daarnaast zijn in reactie op de Europese schuldencrisis de preventieve raamwerken op Europees niveau versterkt. Zo is het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) aangescherpt en zijn het Europees

³ <https://www.cpb.nl/publicatie/centraal-economisch-plan-2017>

⁴ https://www.dnb.nl/binaries/EOV%202%20juni%20_tcm46-359931.pdf?2017061611

⁵ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2017Z06239&did=2017D16054>

⁶ <https://fd.nl/economie-politiek/1204095/voltooiing-emu-weer-op-politieke-agenda>

Semester en de macro-economische onevenwichtigheidsprocedure (MEOP) in het leven geroepen. Ten derde is met de bankenunie een belangrijke stap gezet om de verwevenheid tussen banken en overheden te verminderen. Indien een bank ondanks scherp toezicht in de problemen komt, dan wordt dit ordentelijk opgelost, om de cruciale functies van een bank overeind te houden. Evenals de bankenunie kan de kapitaalmarktunie, met name binnen de Eurozone, eraan bijdragen dat de effecten van asymmetrische economische schokken beter geabsorbeerd kunnen worden doordat het verlagen van barrières voor het vrij verkeer van kapitaal kan zorgen voor bevordering van grensoverschrijdend activabezit.

Naast deze Europese maatregelen zijn er in lidstaten zelf, gesteund door de verstevigde Europese raamwerken, de afgelopen jaren verregaande, maar noodzakelijke, bezuinigingen en hervormingen doorgevoerd. Deze maatregelen hebben reeds bijgedragen aan het vergroten van de schokbestendigheid en weerbaarheid van de economie van de muntunie. De economische groei was in 2016 voor het derde jaar op rij positief en vergelijkbaar met andere ontwikkelde economieën, zoals de VS en het VK, en hoger dan in Japan. Het geaggregeerde begrotingstekort in de eurozone is daarnaast gedaald van 6,4% van het bbp in 2010 tot 1,5% in 2016. Cyprus, Ierland, Portugal en Spanje hebben de afgelopen jaren succesvol ESM-programma's afgerond en hebben, mede aan de hand van de hervormingen die zijn doorgevoerd, de afgelopen jaren een aanmerkelijke economische groei doorgemaakt. De maatregelen die in veel lidstaten zijn genomen, in combinatie met maatregelen op Europees niveau, hebben het vertrouwen van internationale investeerders in het eurogebied hersteld.

Vraag 8

Hoe oordeelt u over de suggestie van de heer Draghi met betrekking tot een verdragswijziging?⁷

Antwoord 8

Het is onduidelijk aan welke specifieke maatregelen of voorstellen die verdragswijziging behoeven de heer Draghi refereert. Op dit moment is een verdragswijziging niet aan de orde.

---

⁷ <https://fd.nl/economie-politiek/1204095/voltooiing-emu-weer-op-politieke-agenda>